

Polten længe leve

Thomas Sønderby Bruun, specialkonsulent,
Ernæring & Sundhed

Viden på tværs

23. oktober 2020

Foto: DanBred

STØTTET AF

Svineafgiftsfonden

Udfordringerne

Eller blot nogle af dem...

Udsatte unge
søer

Plads til
poltene

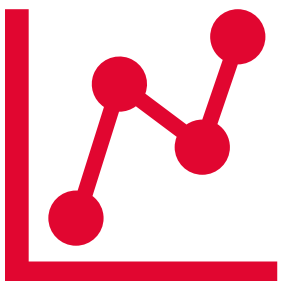
Udsving i
polte-flow

Resultater i
første kuld

Besætningens
produktivitet

Mistede polte
og søer

Landsgennemsnit for
sodødelighed (14 %)

Velfærd

Take home messages

- Management skal sikre ensartede polte
 - Flytning af store og små polte sikrer flow i systemet
- Poltene skal være klar før de flyttes til løbestalden
 - Alder over 190 dage
 - Vægt på mindst 110 kg
 - Rygspæktykkelse på mindst 12 mm
- Synkronisering sker i to eller tre trin
 - Flytning
 - Ornekontakt
 - Eventuel synkronisering med altronogest
- Management skal sikre at poltene ved løbning er
 - 230-240 dage gamle
 - Har 14-15 mm rygspæk
 - Vejer 140-160 kg

Polten længe leve

○ Hjælper det at fokusere på polten?

○ Resultater fra de seneste års polteforsøg

○ Brunstsynkronisering af polte

○ Hvordan kan du gøre en forskel?

○ Opsummering

Hjælper fokus på poltefodring og fodersammensætning?

Polten længe leve

○ Hjælper det at fokusere på polten?

○ Resultater fra de seneste års polteforsøg

○ Brunstsynkronisering af polte

○ Hvordan kan du gøre en forskel?

○ Opsummering

Effekt af poltenes fodring under opvæksten

Polteforsøg gennemført i to sohold

Karantænestalde

7 ugers polteforbrug
2 foderkurver
6,0 g ford. lysin pr. FEso

Besætning A

2×4 polte pr. uge
2 foderkurver
6,0 g ford. lysin pr. FEso
Altrenogest-synkronisering

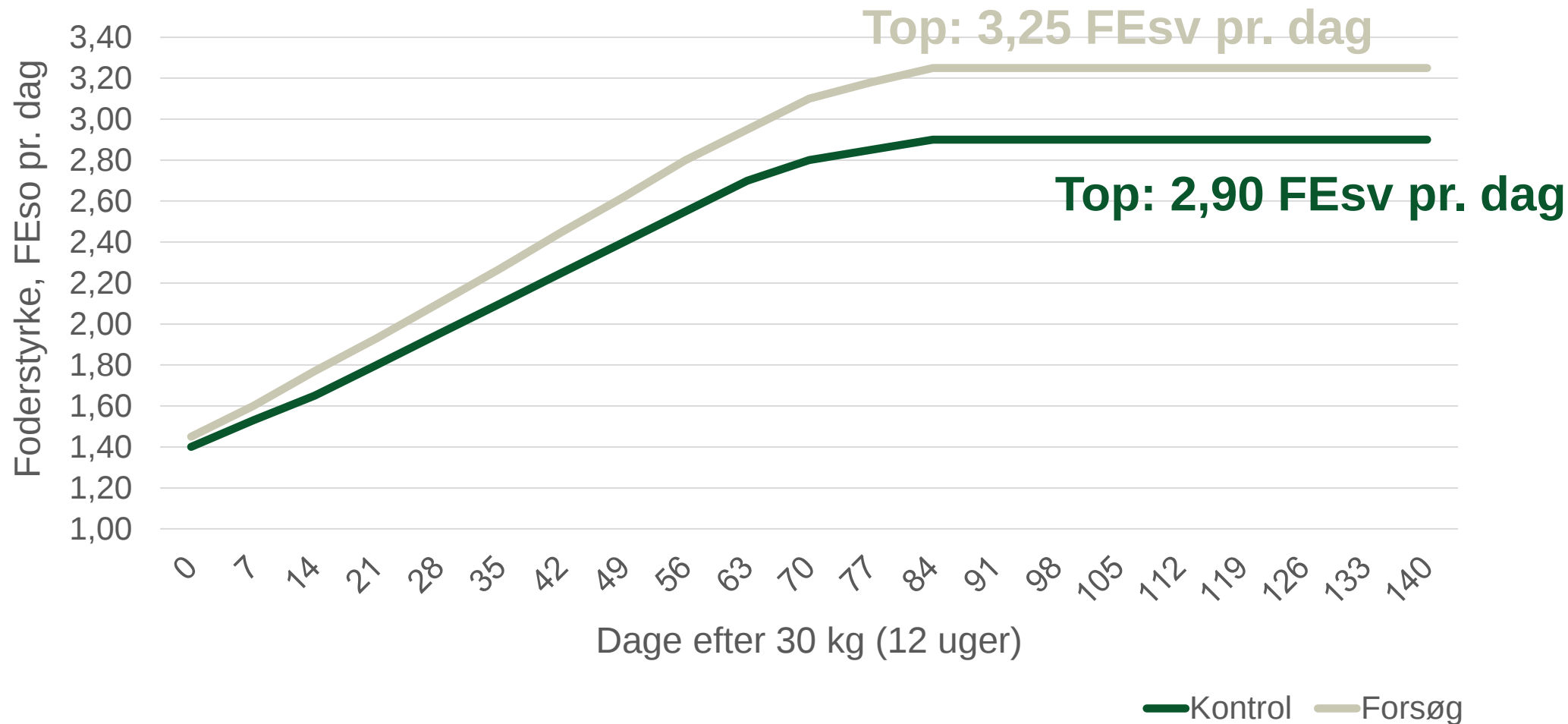
Besætning B

2×9 polte pr. uge
2 foderkurver
6,0 g ford. lysin pr. FEso
Ingen synkronisering

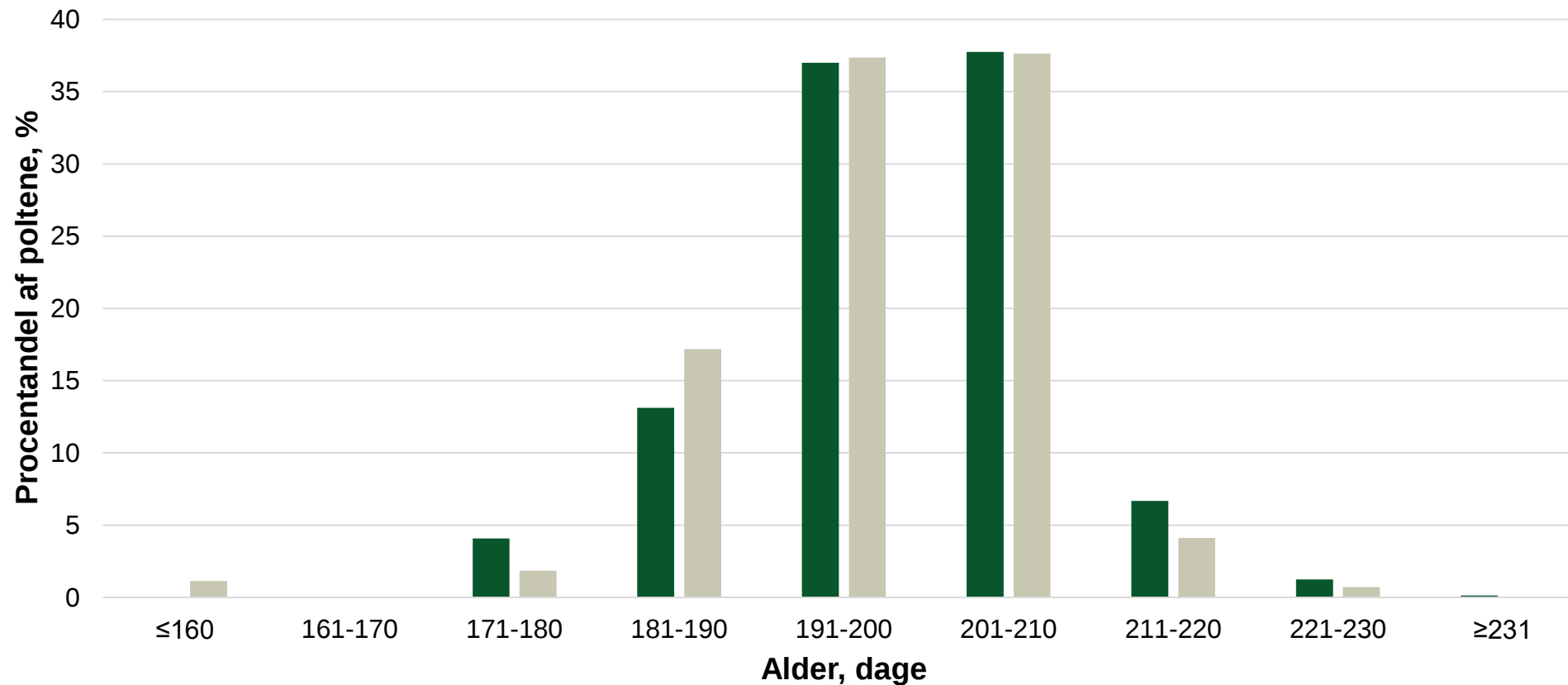
Effekt af poltenes fodring under opvæksten

Polteforsøg gennemført i to sohold

Alder ved flytning til løbestalde

Stabilt flow af polte på grund af planlægning

Normal versus høj foderstyrke under opvækst

Ved løbning

Besætning A

Foderkurve	Normal	Høj
Alder v. løbning, dage	233	232
Vægt v. løbning, kg	150 ^a	156 ^b
Rygspæk v. løbning, mm	13,5 ^a	14,4 ^b

Besætning B

Foderkurve	Normal	Høj
Alder v. løbning, dage	238	237
Vægt v. løbning, kg	161 ^a	166 ^b
Rygspæk v. løbning, mm	14,0 ^a	14,9 ^b

a, b Værdier inden for en række med forskellige bogstaver er signifikant med $P < 0,05$.

Normal versus høj foderstyrke under opvækst

Ved løbning

Besætning A

Foderkurve	Normal	Høj
Alder v. løbning, dage	233	232
Vægt v. løbning, kg	150 ^a	156 ^b
Rygspæk v. løbning, mm	13,5 ^a	14,4 ^b
Tilvækst i karantæne, g/dag	824 ^a	906 ^b

Besætning B

Foderkurve	Normal	Høj
Alder v. løbning, dage	238	237
Vægt v. løbning, kg	161 ^a	166 ^b
Rygspæk v. løbning, mm	14,0 ^a	14,9 ^b

a, b Værdier inden for en række med forskellige bogstaver er signifikant med $P < 0,05$.

Ikke overraskende: Mere foder øger den daglige tilvækst

Normal versus høj foderstyrke under opvækst

Kuldstørrelse og performance i farestalden

Besætning A

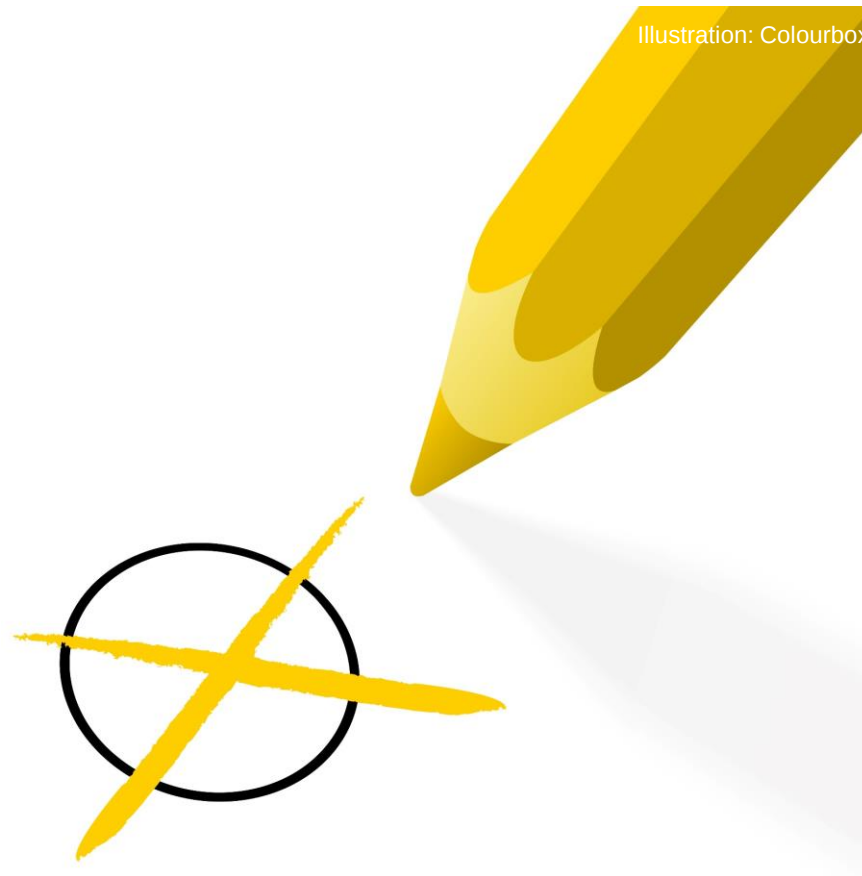
Foderkurve	Normal	Høj
Totalfødte pr. kuld, stk.	16,8 ^a	17,5 ^b
Daglig kuldtilvækst, kg/dag	2,63	2,57
Fravænnede pr. fravænning, stk.	12,6	12,6

Besætning B

Foderkurve	Normal	Høj
Totalfødte pr. kuld, stk.	17,7	17,6
Daglig kuldtilvækst, kg/dag	2,54	2,53
Fravænnede pr. fravænning, stk.	12,3	12,5

a, b Værdier inden for en række med forskellige bogstaver er signifikant med $P < 0,05$.

Afstemning omkring andelen af polte der løbes igen til andet kuld

Normal versus høj foderstyrke under opvækst

Andel søer der løbes til andet kuld

Besætning A

Foderkurve	Normal	Høj
Andel løbet til 2. kuld, %	97,1	94,8

Besætning B

Foderkurve	Normal	Høj
Andel løbet til 2. kuld, %	88,2	88,0

a, b Værdier inden for en række med forskellige bogstaver er signifikant med $P < 0,05$.

Et kig på vægt ved løbning tværs af grupperne

25 % letteste vs. 50 % mellemste vs. 25% tungeste

Besætning A

Foderkurve	Let	Medium	Tung
Alder ved løbning, dage	230	230	241
Gns. vægt ved løbning, kg	136	153	173
Totalfødte pr. kuld, stk.	16,4 ^b	17,2 ^a	17,8 ^a
Andel løbet til 2. kuld, %	97,1	94,5	97,2

a, b Værdier inden for en række med forskellige bogstaver er signifikant med $P < 0,05$

Besætning B

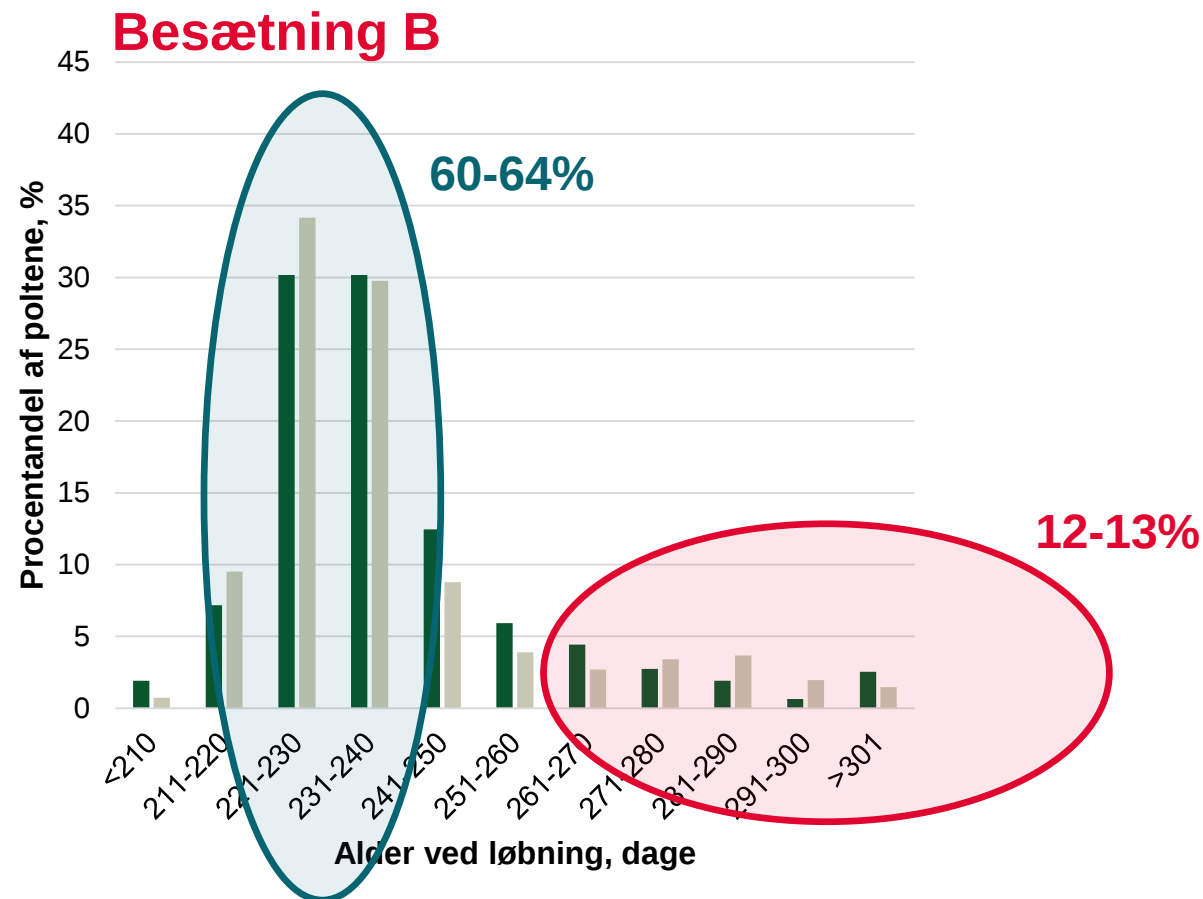
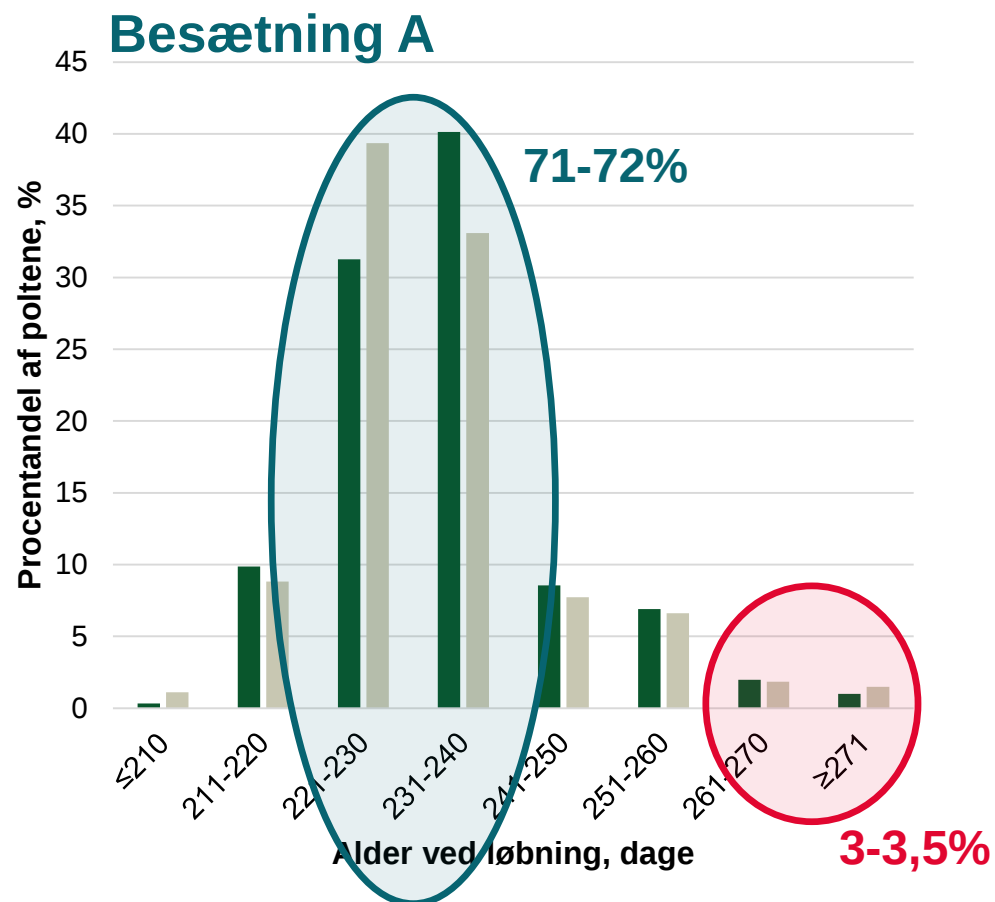
Foderkurve	Let	Medium	Tung
Alder ved løbning, dage	229	233	256
Gns. vægt ved løbning, kg	140	161	187
Totalfødte pr. kuld, stk.	16,8 ^z	17,6 ^y	18,5 ^x
Andel løbet til 2. kuld, %	92,5 ^x	91,5 ^x	77,4 ^y

x, y, z Værdier inden for en række med forskellige bogstaver er signifikant med $P < 0,01$

Gamle/tunge
polte &
bekymrende...

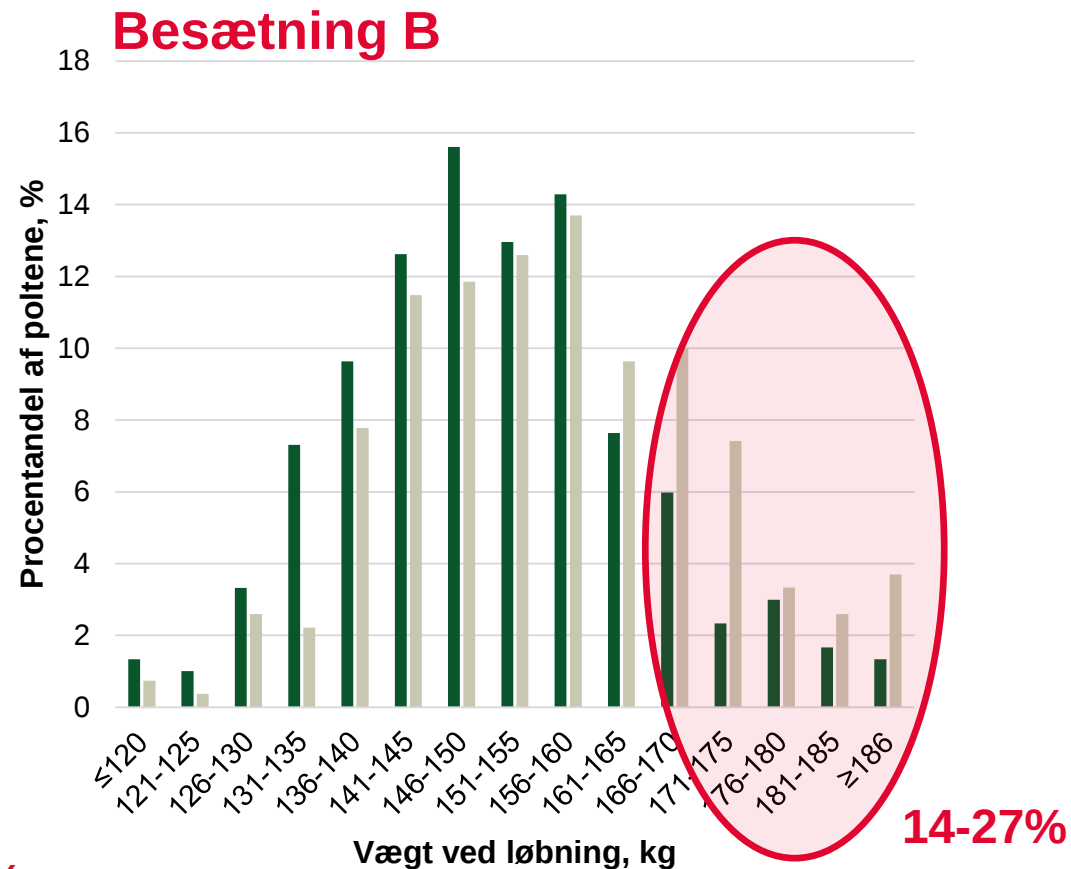
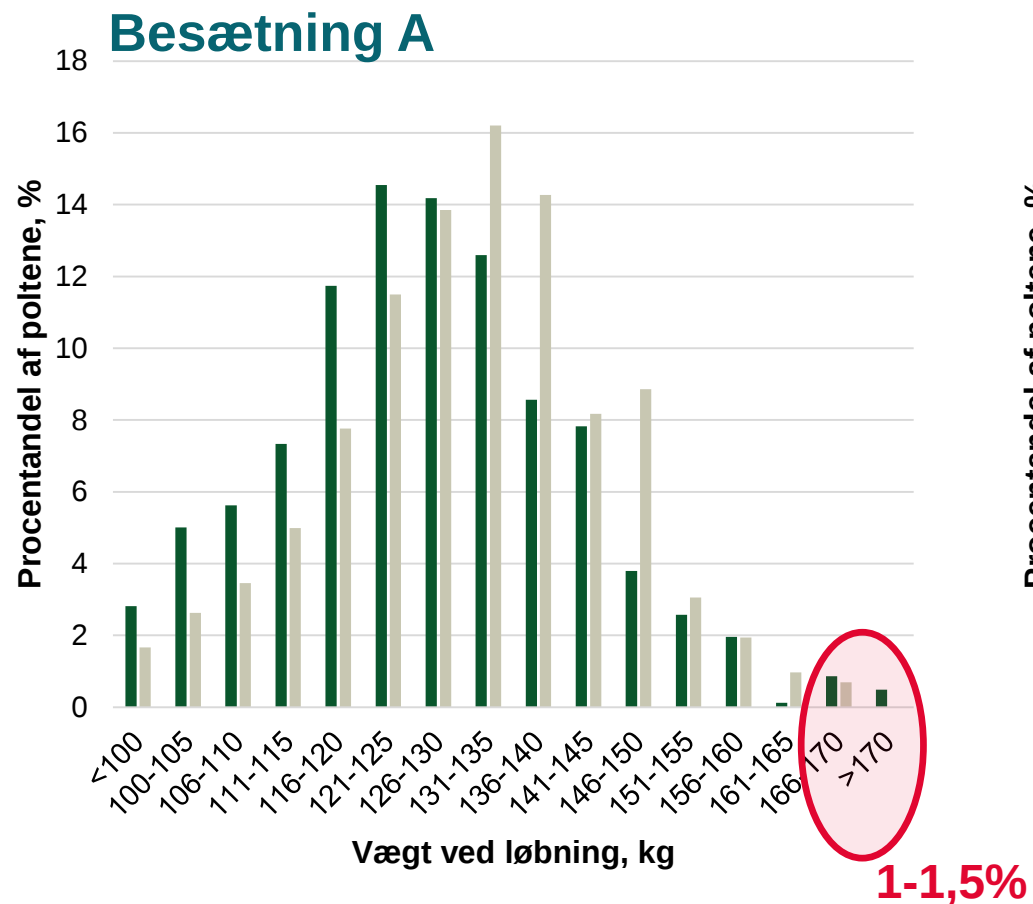
Konklusioner

Hvilke forskelle mellem besætningerne forklarer forskellene?

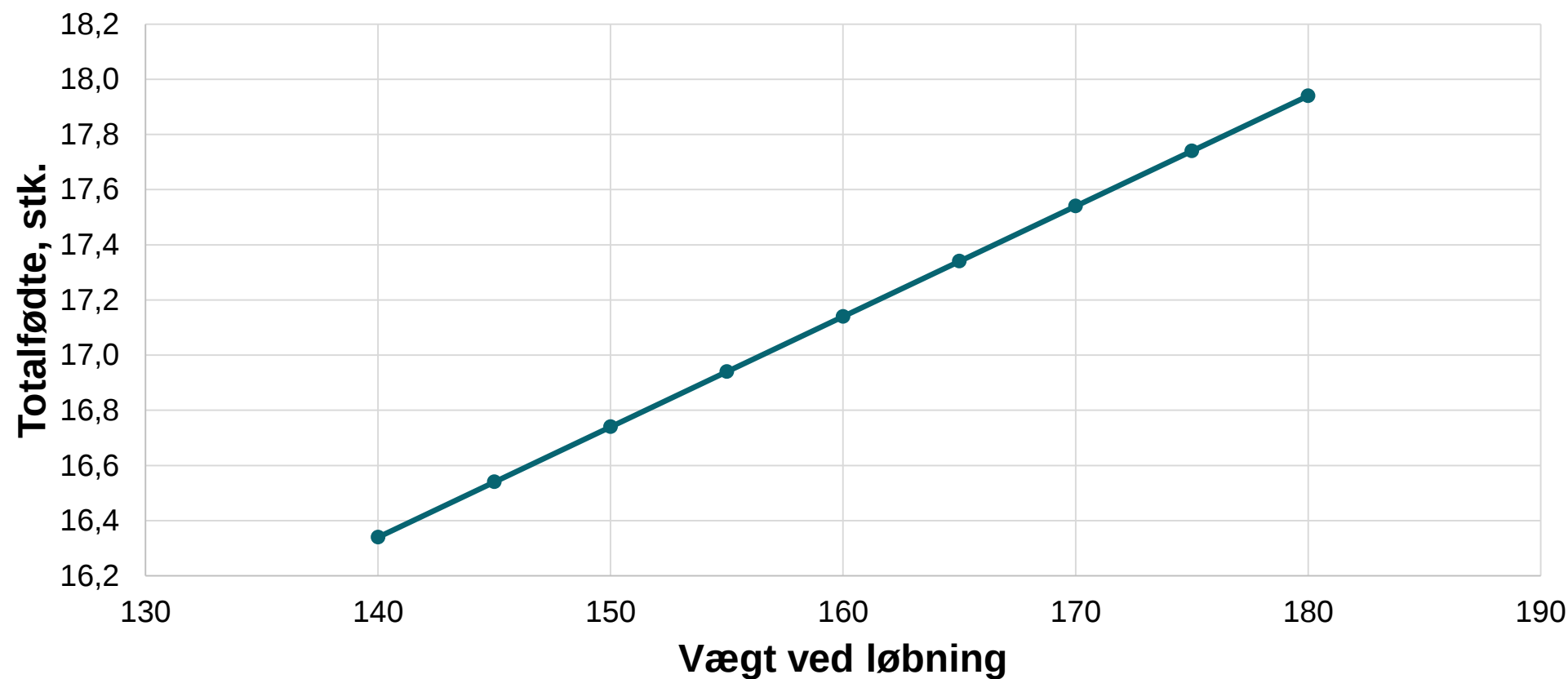
Konklusioner

Væsentligste årsag til forskelle

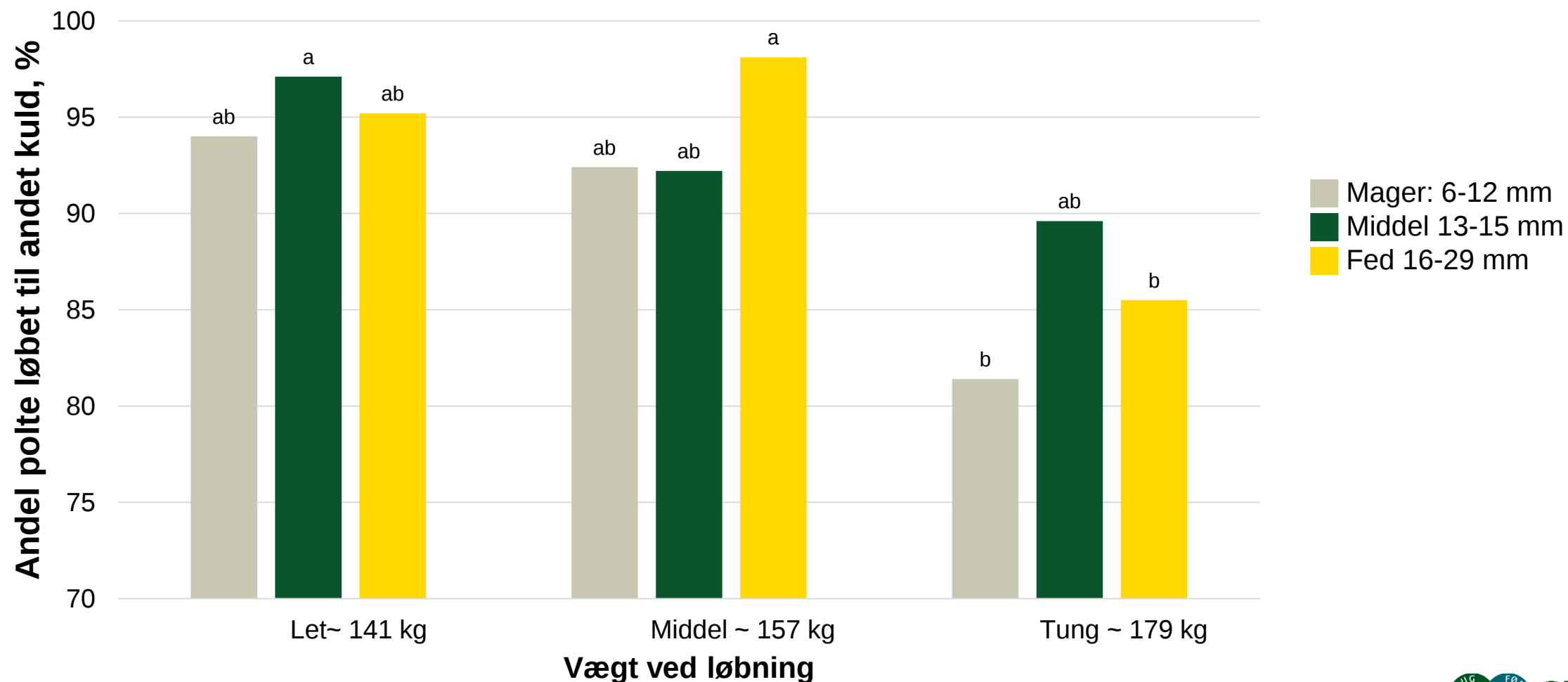
Et kig på tværs af begge besætninger

+0,4 totalfødte pr. 10 kg ekstra vægt ved løbning

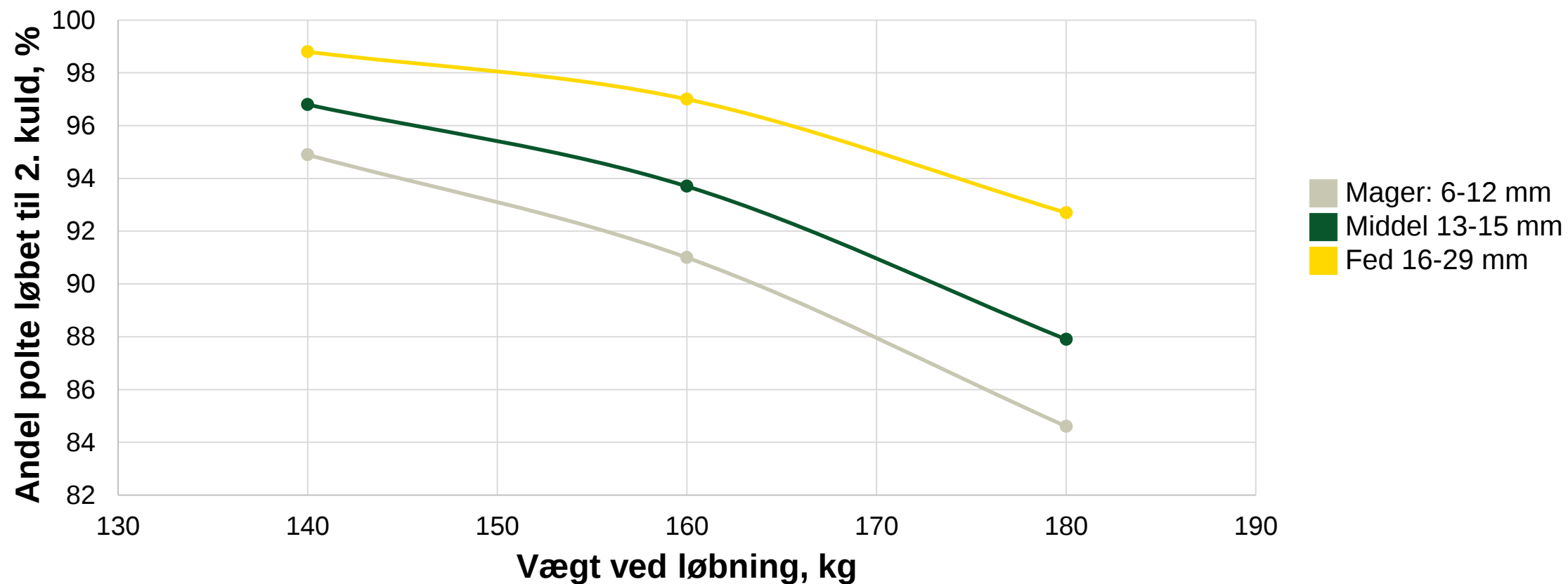
Andel af polte der løbes til andet kuld

Bekymrende effekt af vægt – men lidt afhængig af huld

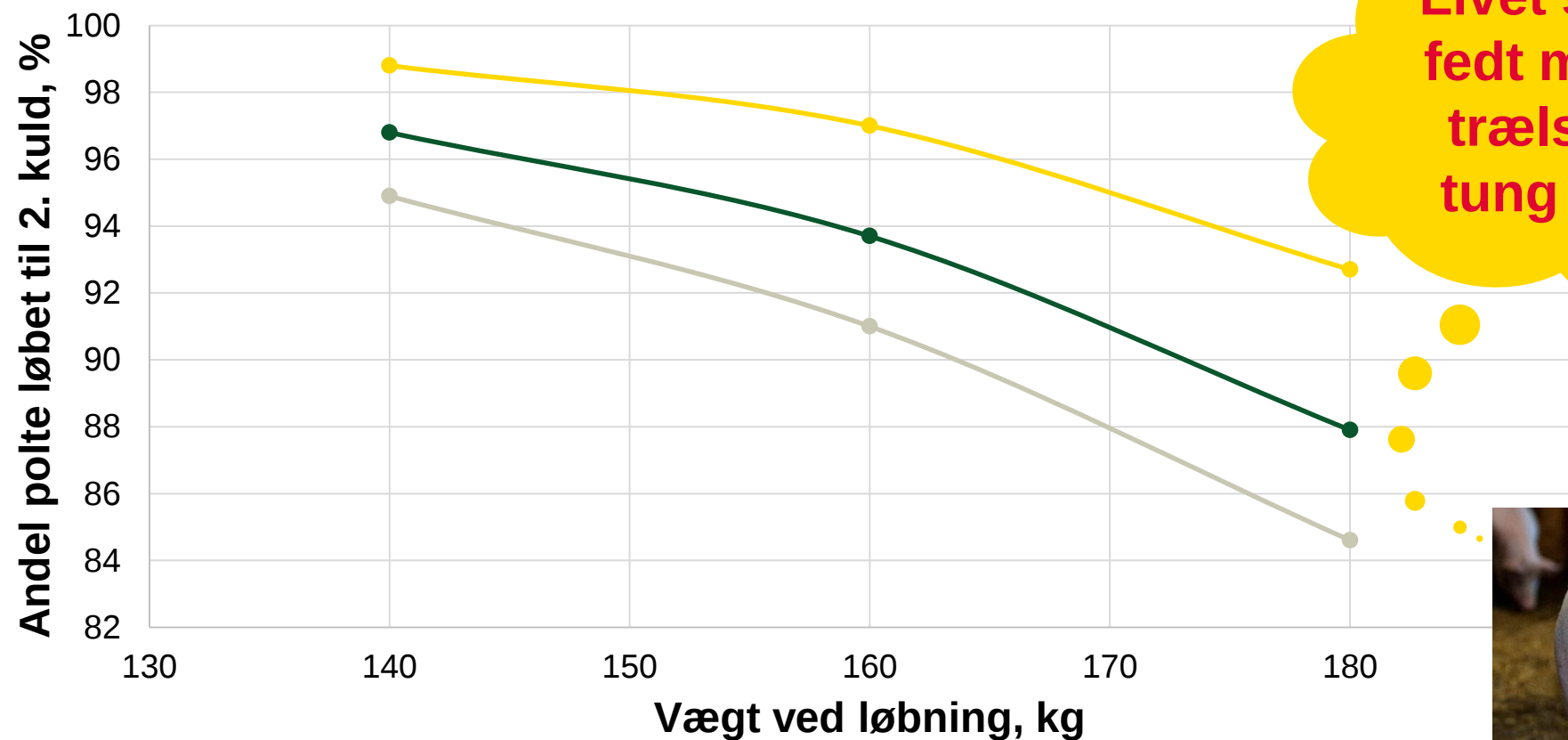
Sammenhæng mellem vægt ved løbning og "Holdbarhed"

Ved forskelligt huld

Sammenhæng mellem vægt ved løbning og "Holdbarhed"

Ved forskelligt huld

Livet som so er
fedt men det er
træls at være
tung samtidig

Polten længe leve

○ Hjælper det at fokusere på polten?

○ Resultater fra de seneste års polteforsøg

○ Brunstsynkronisering af polte

○ Hvordan kan du gøre en forskel?

○ Opsummering

Brunstsynkronisering af polte

Et værktøj til at reducere variation på flere plan

Step 1: Flytning af polte fra vante omgivelser til løbestald

⇒ Positiv stress

Step 2: Intensiv ornekontakt

⇒ Positiv stress

⇒ Finde første brunst

⇒ Kende tidspunkt for anden brunst +/-

⇒ Flushing kan planlægges

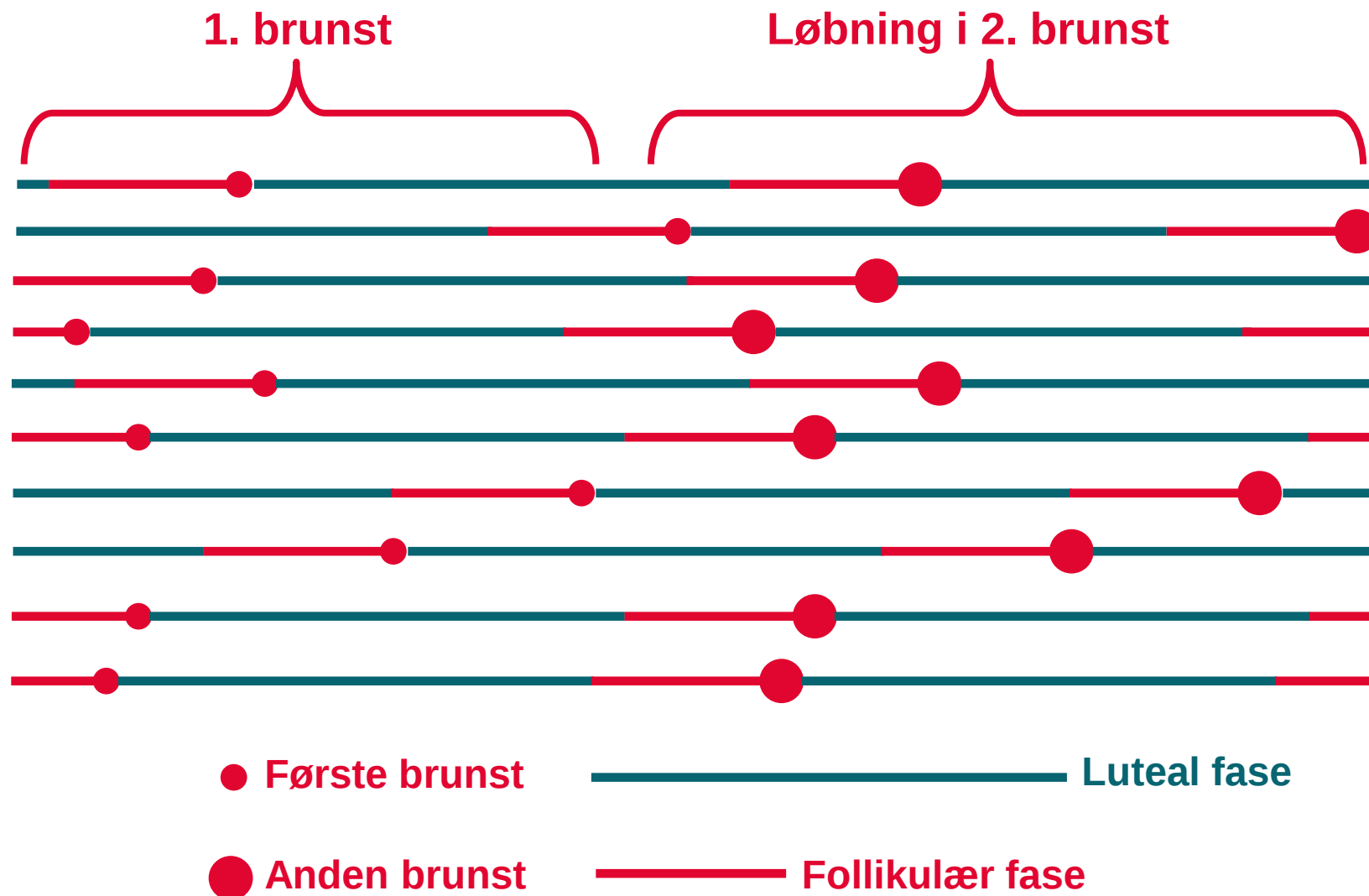
Muligt step 3: Synkronisering af ønsket antal polte med altrenogest

⇒ Ensretning af brunstcyklus

⇒ Sikre et givent antal polteløbninger 24-25 dage senere

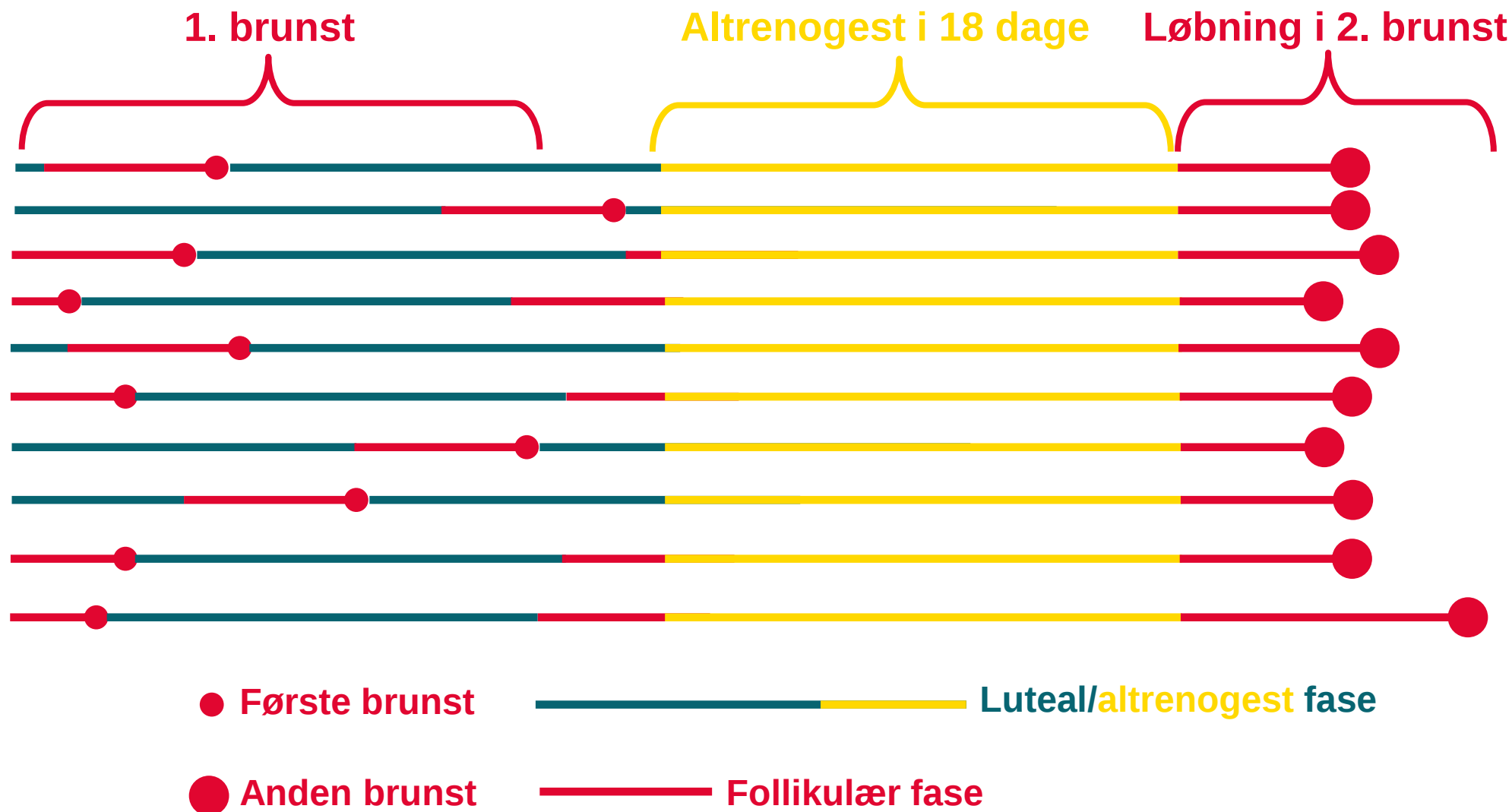
Brunstsynchronisering af polte

Step 1+2: Flytning og eksponering for orne

Brunstsynchronisering af polte

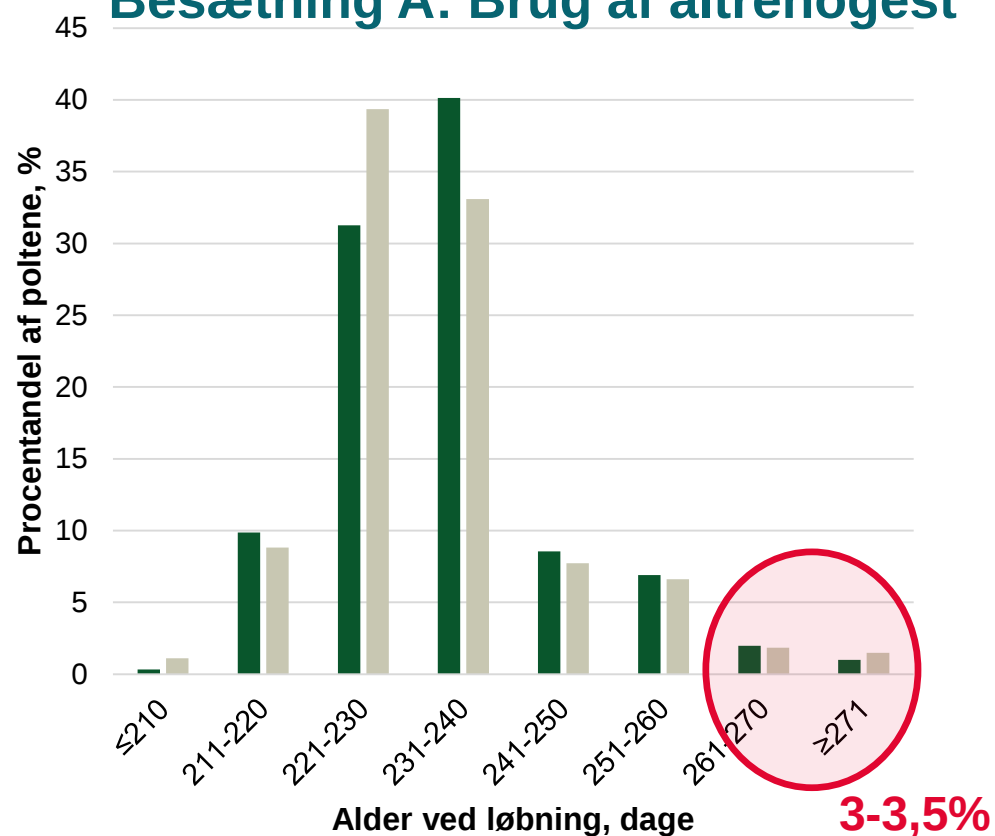
Muligt step 3: Synchronisering til aktuelt løbetidspunkt

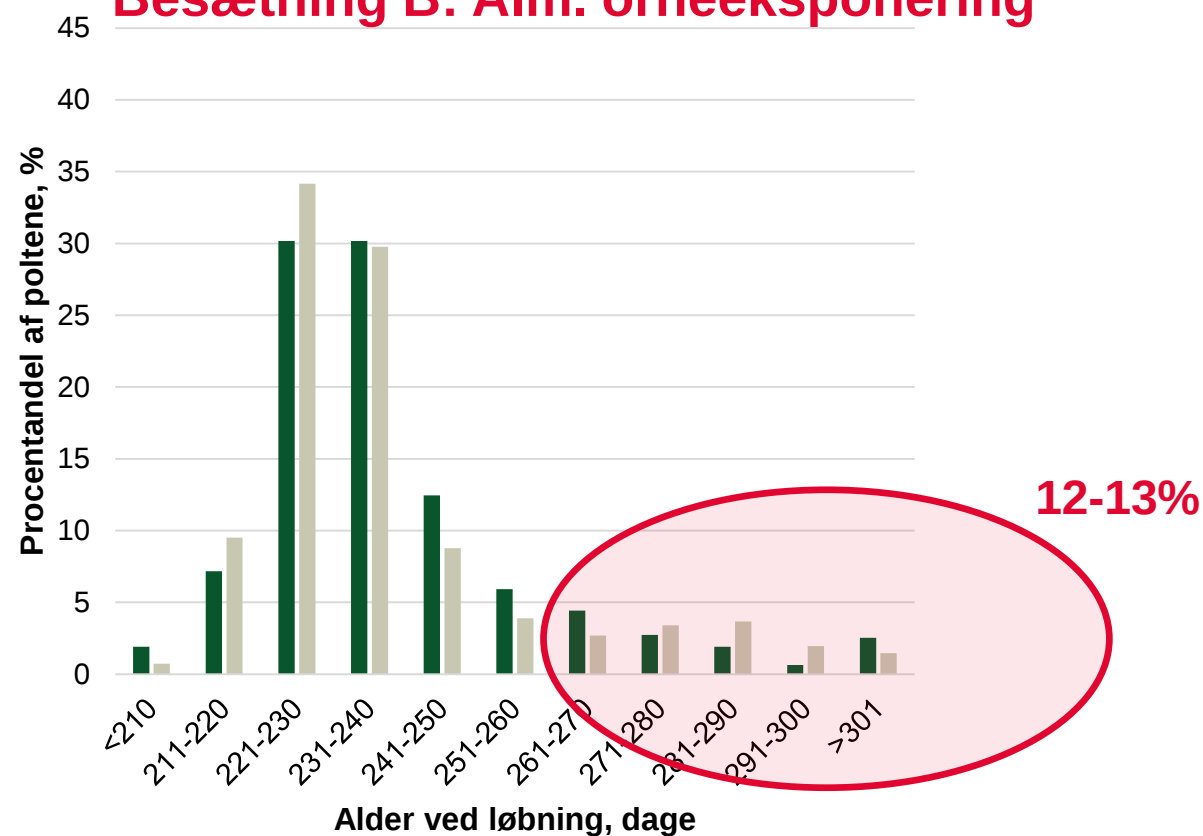
Et kig tilbage

Besætning A og besætning B

Besætning A: Brug af altrenogest

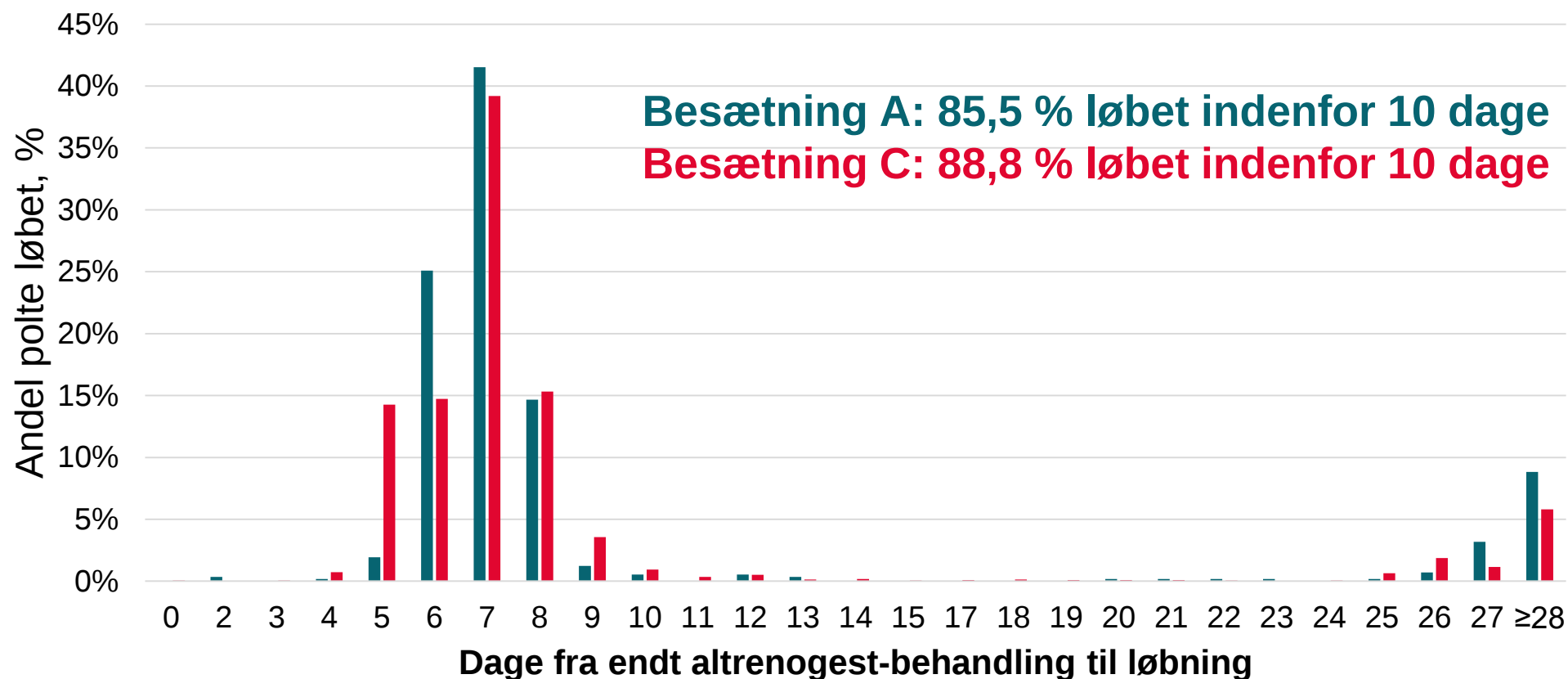

Besætning B: Alm. orneeksponering

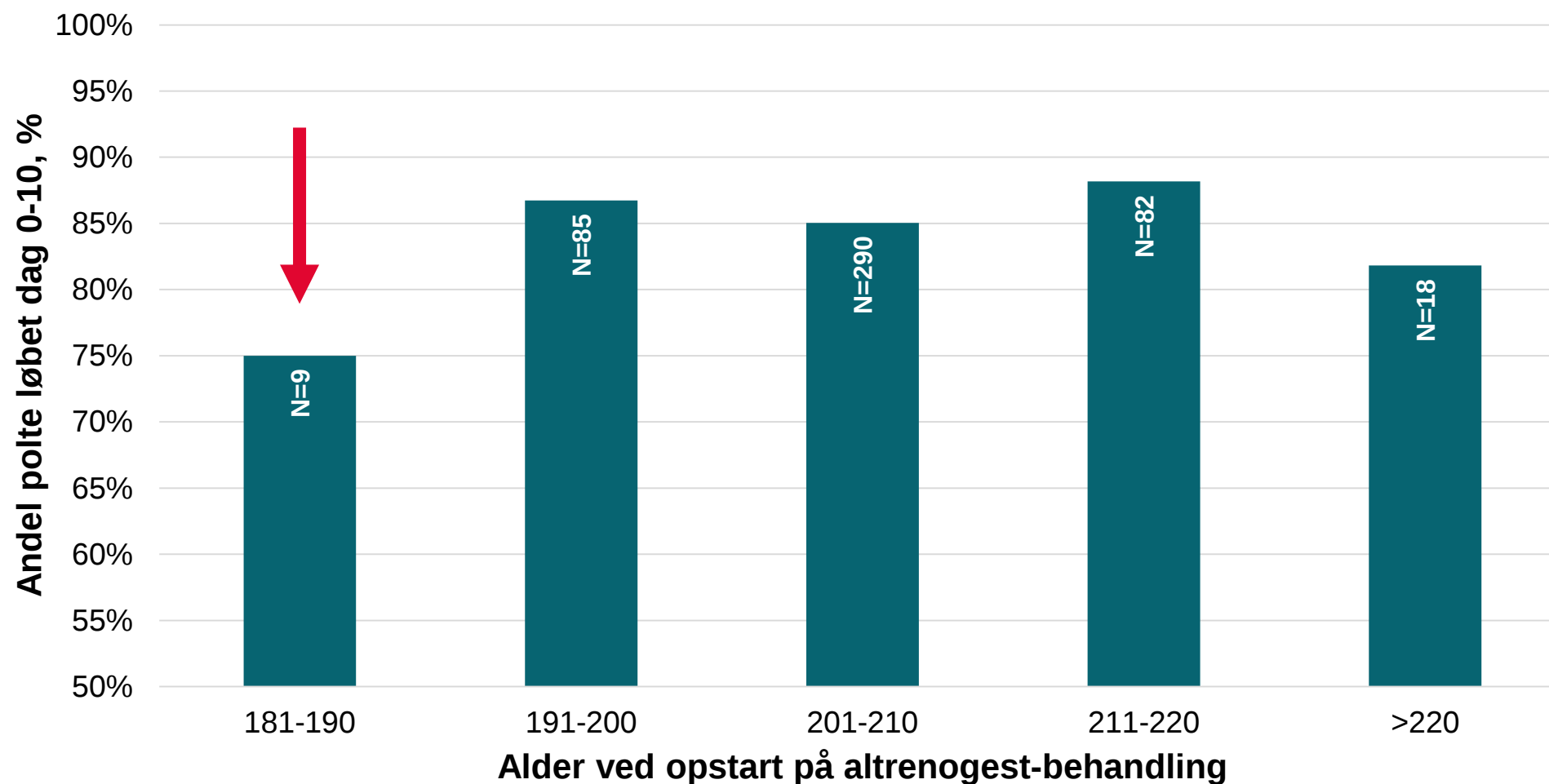
Brunstsynkronisering er ikke en 100% løsning

Eksempler fra besætning A og besætning C

Betydning af alder for respons på altrenogest

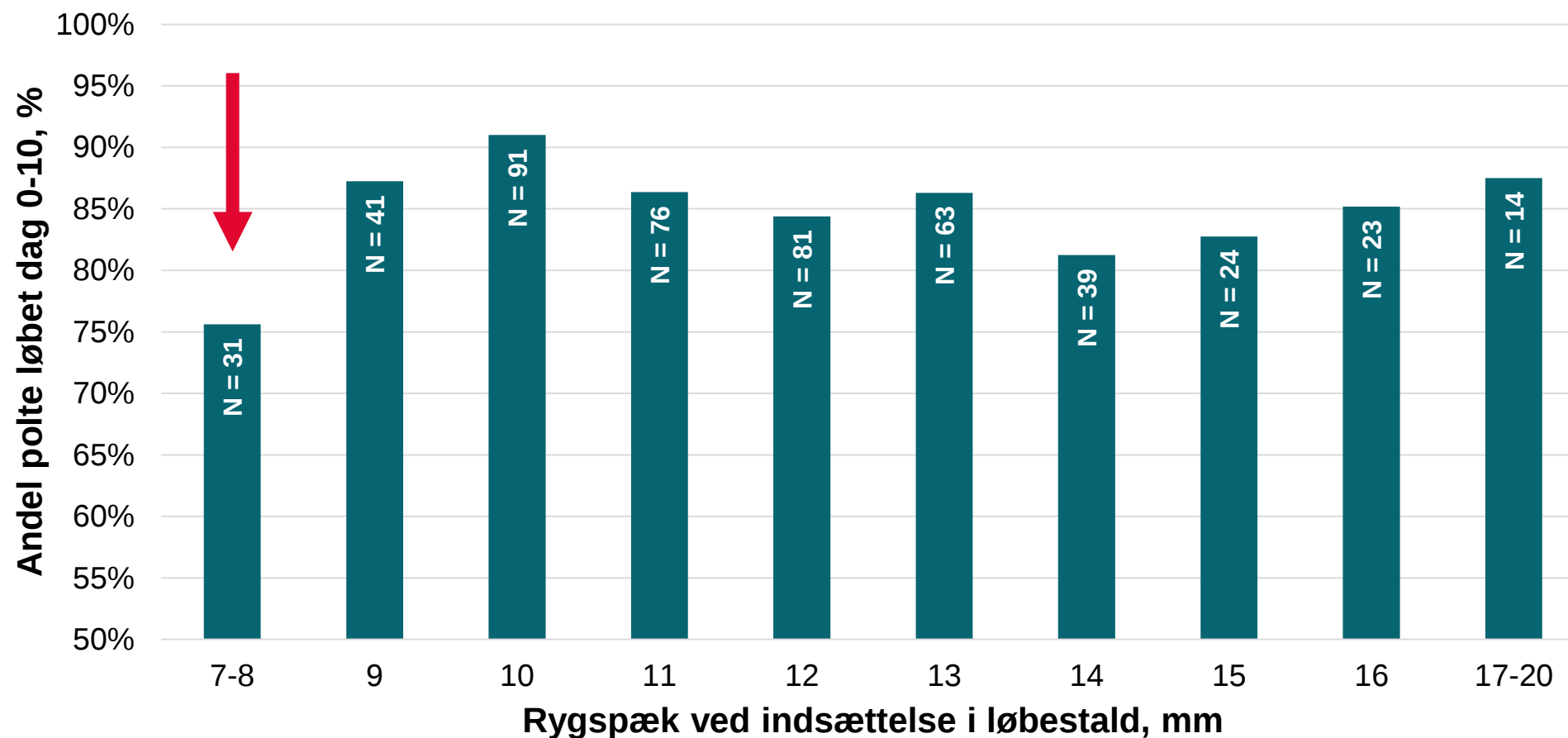
Besætning A

Kilde: Bruun *et al.* (2020): Notat nr. 2025

Betydning af rygspæktykkelse for respons på altrenogest

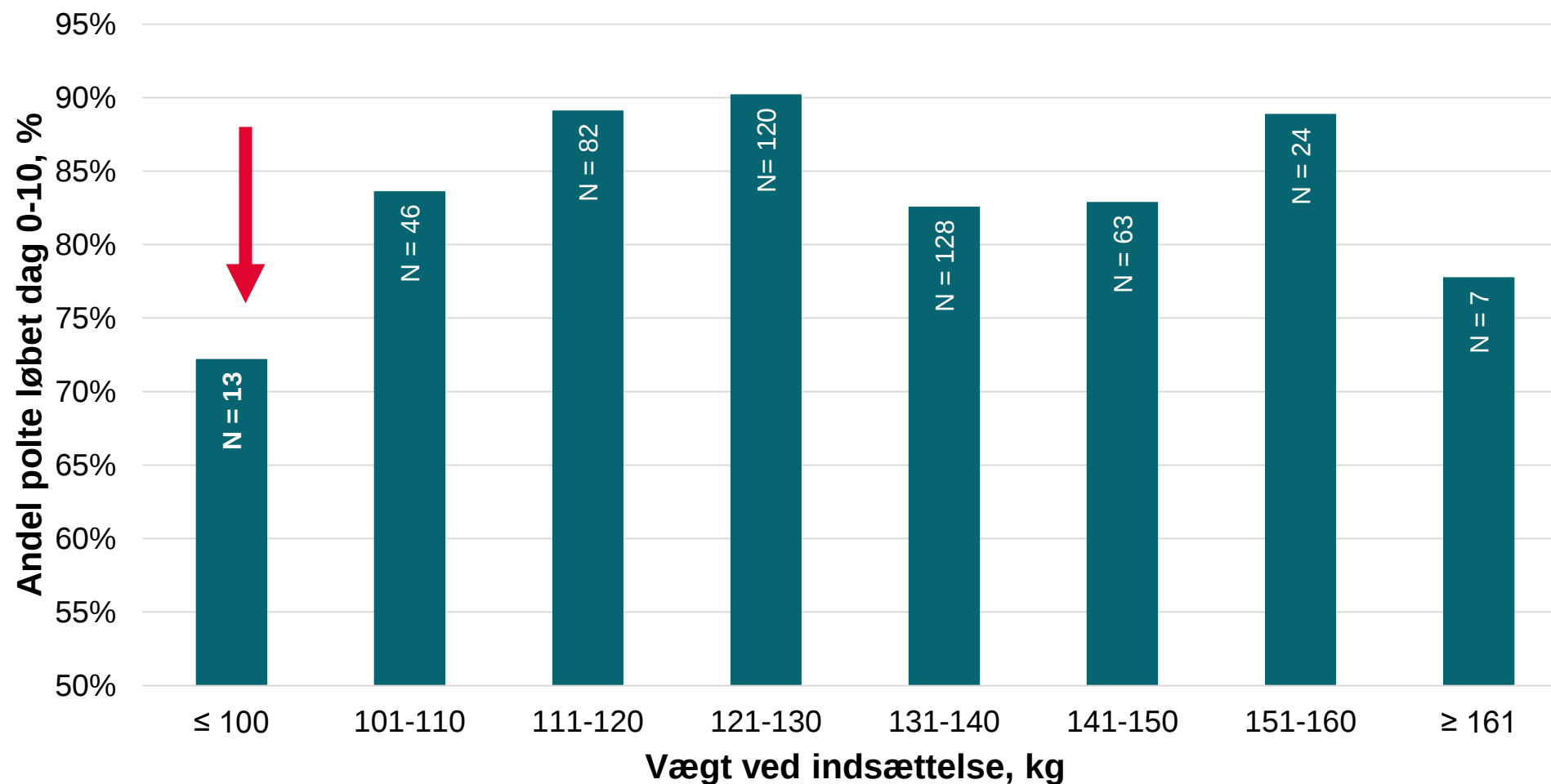
Besætning A

Kilde: Bruun *et al.* (2020): Notat nr. 2025

Betydning af vægt for respons på altrenogest

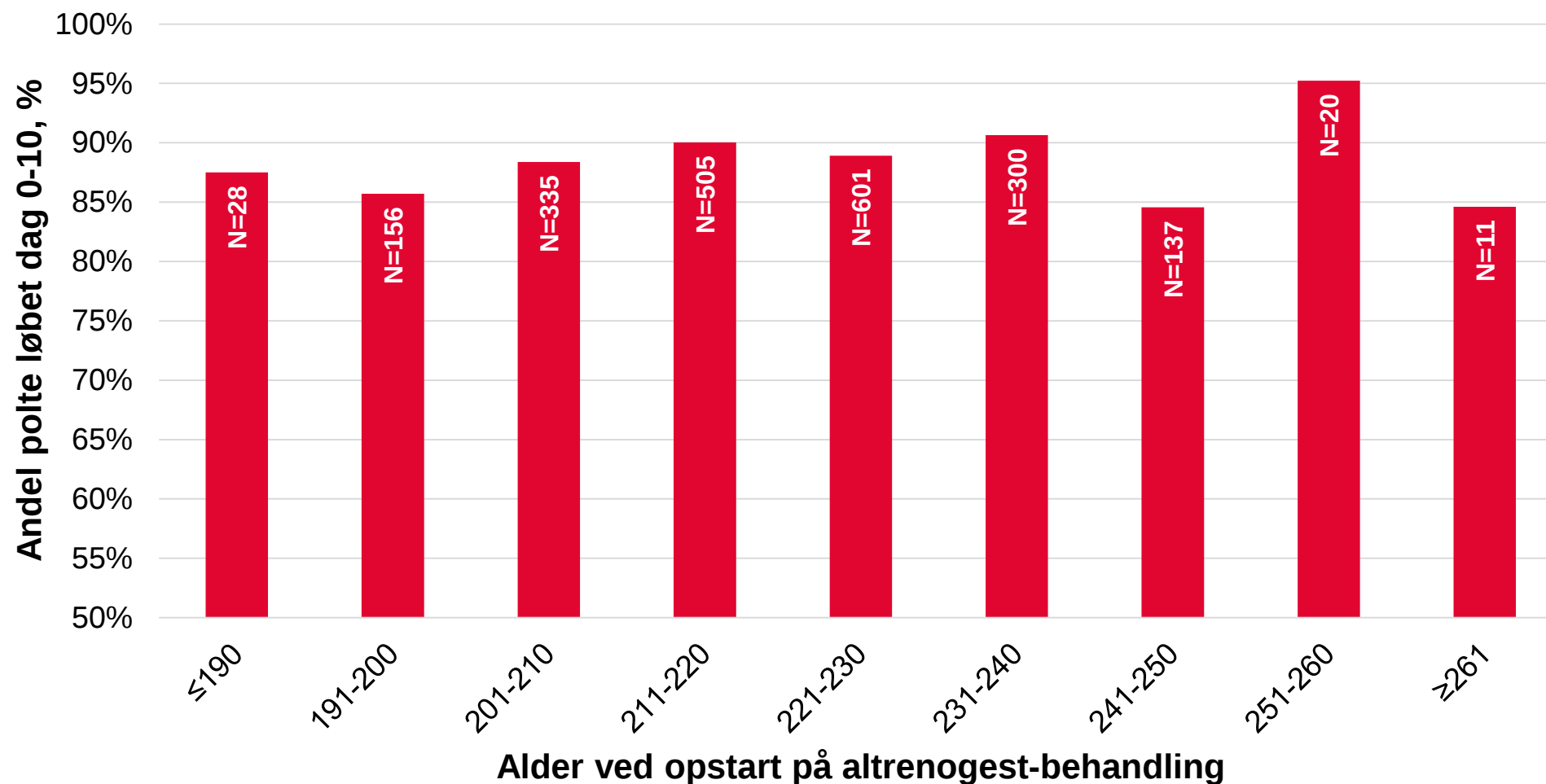
Besætning A

Kilde: Bruun *et al.* (2020): Notat nr. 2025

Betydning af alder for respons på altrenogest

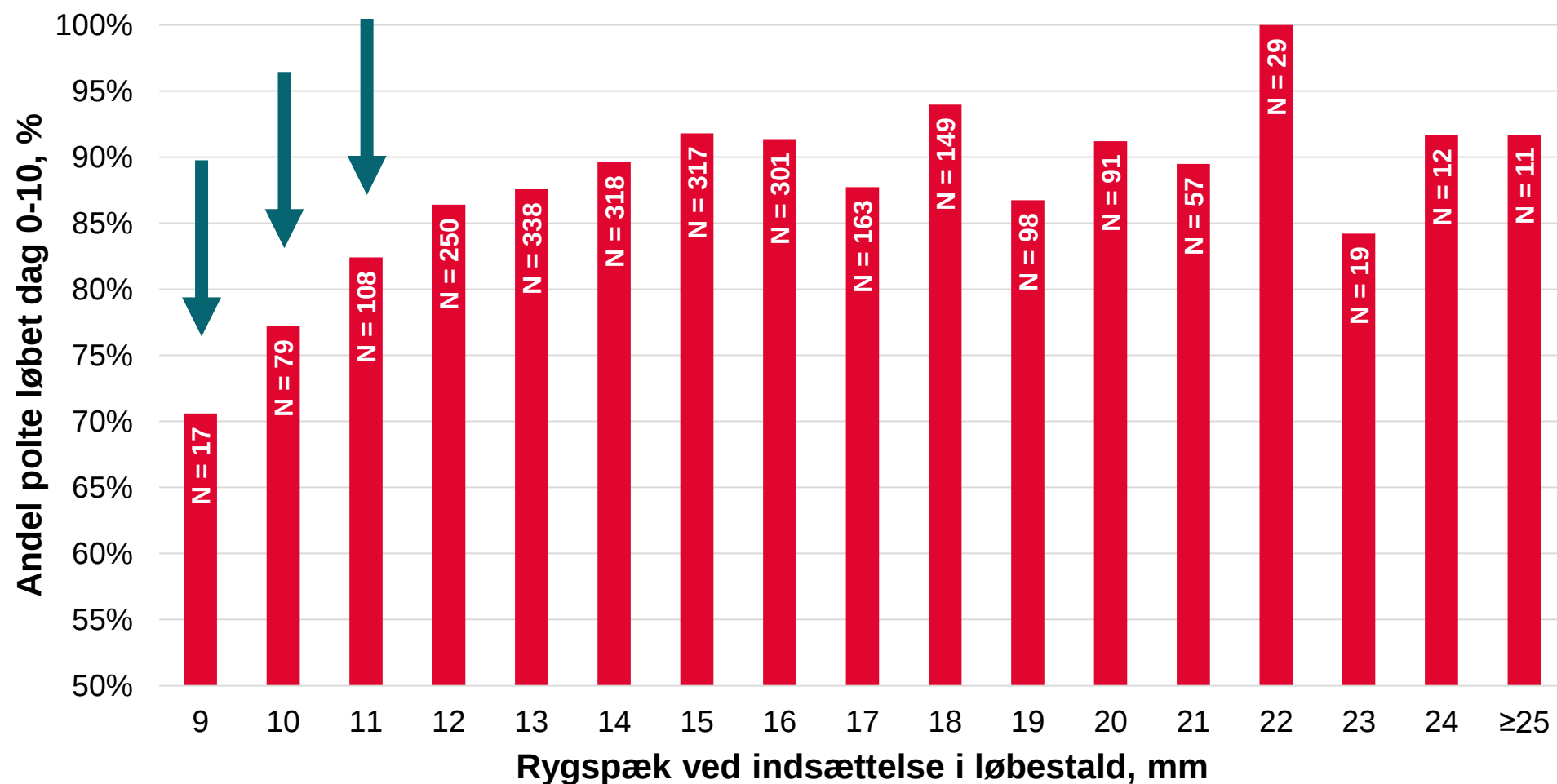
Besætning C

Kilde: Bruun *et al.* (2020): Notat nr. 2025

Betydning af rygspæktykkelse for respons på altrenogest

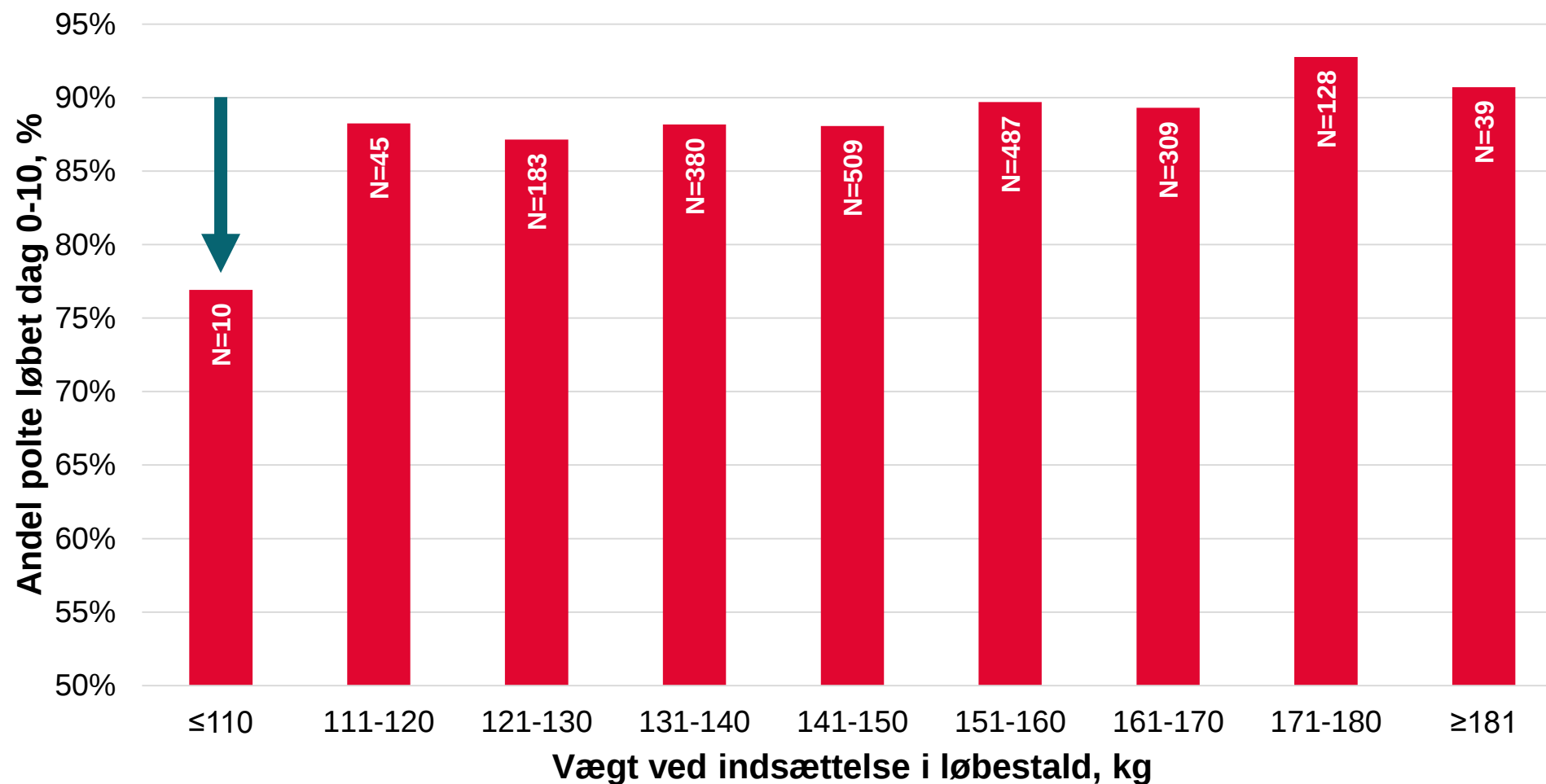
Besætning C

Kilde: Bruun *et al.* (2020): Notat nr. 2025

Betydning af vægt for respons på altrenogest

Besætning C

Kilde: Bruun *et al.* (2020): Notat nr. 2025

Brunstsynkronisering

Delkonklusion

- **Succes med 1. step i brunstsynkronisering i løbestalden kræver**
 - At poltene er over 190 dage gamle
 - At poltene har mindst 11-12 mm rygspæk
 - At ingen polte vejer under 110 kg
- **Succes med 2. step i løbestalden**
 - At første brunst registreres for at løbe i anden brunst $\Rightarrow$ +1 totalfødt pr. kuld
 - At flushing kan planlægges $\Rightarrow$ +0,4 totalfødt pr. kuld
- **Succes med 3. step i løbestalden**
 - At step 1 og step 2 overholdes og indgår i de daglige rutiner
 - At altrenogest tildeles på fast tidspunkt hver dag

Polten længe leve

○ Hjælper det at fokusere på polten?

○ Resultater fra de seneste års polteforsøg

○ Brunstsynkronisering af polte

○ **Hvordan kan du gøre en forskel?**

○ Opsummering

Fokus på polte-flow før flytning til løbestald

Huld-sortering af polte og polte-flow før løbestalden

Flytning af poltene til løbestalden når poltestien skal bruges til nye polte....

Kvalitetssortering af polte ved gennemsnitsvægt på 100 kg

Vejen til et godt polteflow i løbestalden

Udsortering af både store og små polte i stien

Små polte tildeles 3,5 FEso pr. dag

⇒ Foder med 3,5-4,0 g ford. lysin pr. FEso

Store polte flyttes frem til foregående hold

⇒ Tidligere løbning ok ved tunge dyr

⇒ Det er vægten og ikke alderen der giver kuldstørrelse

Håndtering på stiniveau

Optimal management efter første brunst

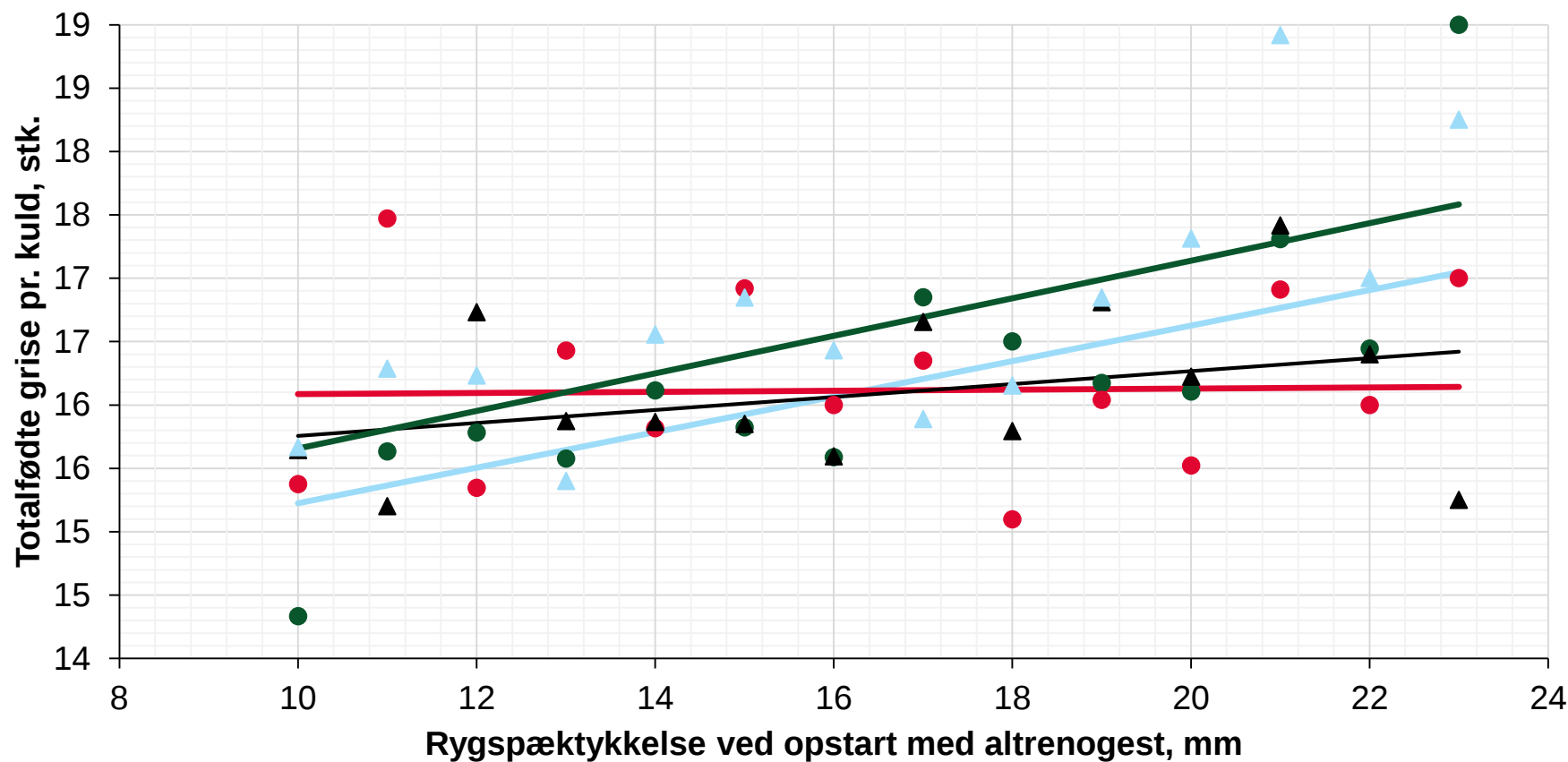
Foto: DanBred

Mens altrenogest tildeles eller perioden mellem 1. og 2. brunst

- Foderstyrke på 2,9 FEso eller flushing*
- Hvis huldet er lavt (<13-14 mm) flushing 3,5 FEso i hele perioden
- 4,0 g ford. lysin pr. FEso
 - OK hvis løbestaldsblanding alternativt anvendes

Flushing bør differentieres

Effekten afhænger af poltens huld ved opstart af synkronisering

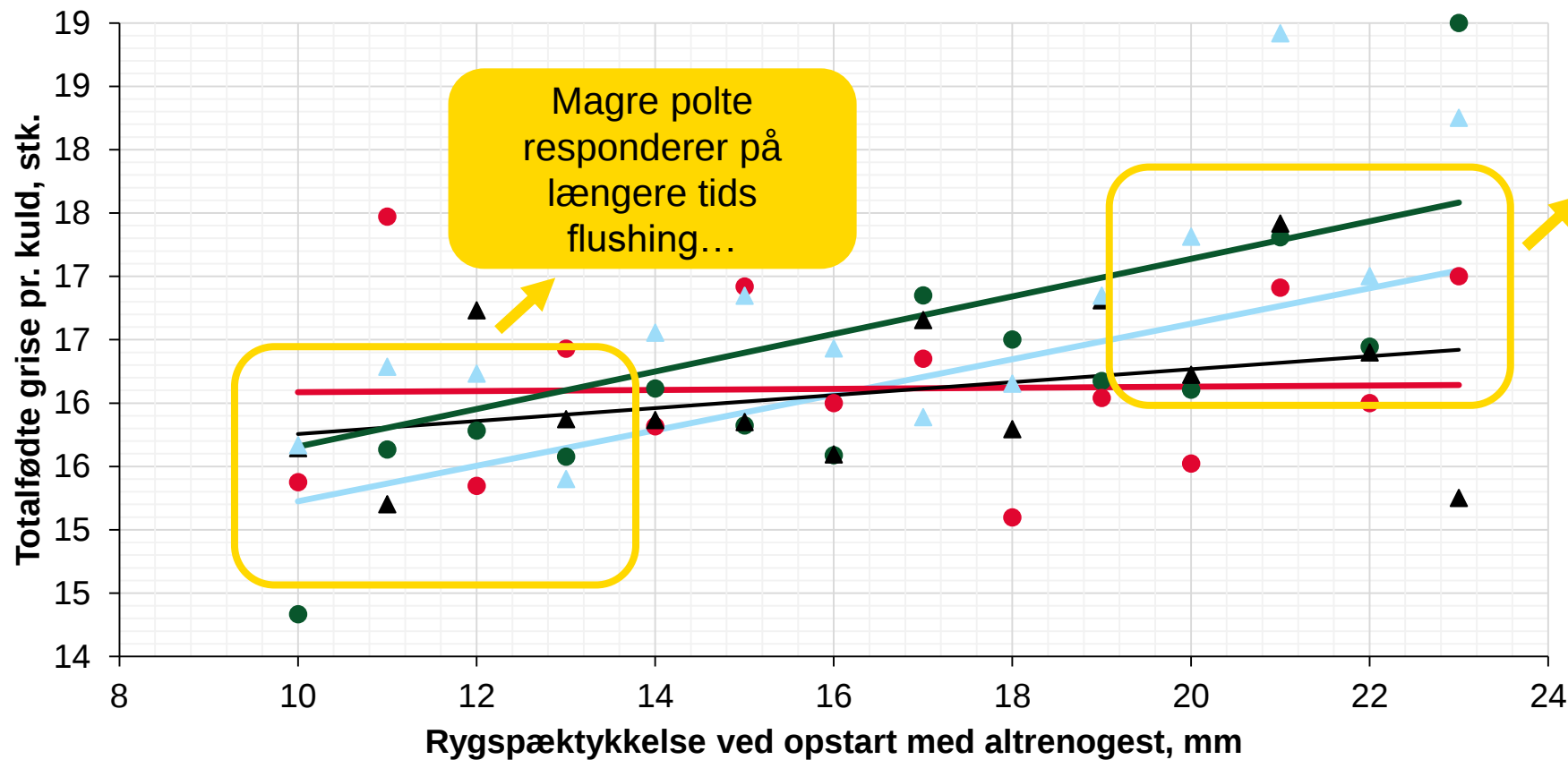

Lav-Lav (●, —)
Høj-Høj (●, —)
Høj-Lav (▲; —)
Lav-Høj (▲, —)

Tendens til vekselvirkning
($P=0,0756$)

Flushing bør differentieres

Effekten afhænger af poltens huld ved opstart af synkronisering

Håndtering på stiniveau

Optimal management forud for løbning

Fra endt altrenogest-behandling til løbning eller op mod 2. brunst

- Flushing af alle polte med 3,5 FEso pr. dag
 - Løbestaldsfoder med 5,0 g ford. lysin pr. FEso
- Eventuel flytning af poltene til anden sti
- To gange daglig ornekontakt og brunstkontrol (grundigt)
- Løbning ved observation af stående brunst

Efter løbning

- Reducer foderstyrke til 2,2-2,4 FEso i mindst 5 dage

Foto: DanBred

Polten længe leve

○ Hjælper det at fokusere på polten?

○ Resultater fra de seneste års polteforsøg

○ Brunstsynkronisering af polte

○ Hvordan kan du gøre en forskel?

○ **Opsummering**

Take home messages

- Management skal sikre ensartede polte
 - Flytning af store og små polte sikrer flow i systemet
- Poltene skal være klar før de flyttes til løbestalden
 - Alder over 190 dage
 - Vægt på mindst 110 kg
 - Rygspæktykkelse på mindst 12 mm
- Synkronisering sker i to eller tre trin
 - Flytning
 - Ornekontakt
 - Eventuel synkronisering med altronogest
- Management skal sikre at poltene ved løbning er
 - 230-240 dage gamle
 - Har 14-15 mm rygspæk
 - Vejer 140-160 kg